

JŪLIJS/AUGUSTS
2019

Latvijas Nacionālā vēstures muzeja

ZIŅNESIS

Attēlā: Valmieras kājnieku pulka Austrumu frontes rezerves bataljona virsnieki pie Vecgulbenes muižas Sarkanās pils.
No kreisās: vada komandieris leitnants Aleksis Žagars, rotas komandieris virsleitnants Pēteris Ozoliņš, leitnants Jānis Saulītis, rotas komandieris virsleitnants Valentīns Zerviņš, leitnants Ādolfs Drulle. 1919. gada jūlijs-augusts. Fotogrāfs Andrejs Liepiņš.

PA PĒDĀM NEATKARĪBAS KARA KAREIVJIEM: ACULIECINIEKA SKATĪJUMS

*Vairāk par karavīra un fotogrāfa Andreja Liepiņa
unikālo devumu Neatkarības kara norišu atainojumā
lasiet Ziņneša 3. lappusē*

JŪLIJS/AUGUSTS KALENDĀRS

LNVM IZSTĀDES

**vieta: Latvijas Nacionālais vēstures muzejs, pamatekspozīcija un izstāžu zāles,
Brīvības bulvāris 32, Rīga**

pastāvīgā ekspozīcija

“Latvijas senvēsture”, “Livonija”, “Latvijas teritorija un iedzīvotāji 16.–18. gs.”

“Kurzemes un Zemgales hercogiste 16.–18. gs.”

“Muiža un muižniecība 17.–19. gs.”, “Zemnieku tradicionālais dzīvesveids 19. gs.”

“Dzīvesvide un ikdiena 19. gs. un 20. gs. sākumā: bīdērmeiera un jūgendstila interjeri”

“Tehniskā modernizācija 19. gs. un 20. gs. sākumā”

“Latvieši 19. gs. otrajā pusē un 20. gs. sākumā: nacionālā pašapziņa, kultūra un sabiedriskā dzīve”

“Latvijas Republika. 1918–1940”

“Art Deco interjers Latvijā 20. gs. 30. gados”

“Latvijas Republikas okupācija un pievienošana PSRS. 1940–1941”

“Totalitāro okupācijas režīmu represijas pret Latvijas iedzīvotājiem. 1940–1953”

“Padomju vara Latvijā: ideoloģija, pārvalde un saimniecība. 1944–1985”

“Ikdienas dzīve Padomju Latvijā. 20. gs. 60. gadu dzīvokļa interjers”

“Latvieši svešumā. 1944–1990”

“Latvijas Republikas valstiskās neatkarības atjaunošana”

pastāvīgās izstādes

“Sakrālā māksla”, “Nauda Latvijā”

68 muzeju kopizstāde “Latvijas gadsimts”

laiks: no 2018. gada 4. maija līdz 2021. gada maijam

vieta: Dauderu nodaļa, Zāģeru iela 7, Rīga

laiks: no 2019. gada 15. maija līdz 1. septembrim

izstāde “Gaida Graudiņa kolekcijas pieci varoņstāsti”

laiks: no 2019. gada 16. maija

jauna ekspozīcija – Bingneru villas kungu istaba, Kārļa Ulmaņa darba kabinets,

“Dauderu” nama liktenis padomju periodā un tapšana par muzeju,

Gaida Graudiņa kolekcija

pastāvīgās izstādes

“Interjera un sudraba priekšmeti no Gaida Graudiņa kolekcijas”

pastāvīgās ekspozīcijas daļas

“Virtuve”

vieta: Tautas frontes muzeja nodaļa, Vecpilsētas iela 13/15, Rīga

pastāvīgā ekspozīcija

“Atmoda–LTF–neatkarība”, “Parlamentārā revolūcija”

LNVM IZSTĀDES ĀRPUS MUZEJA

**vieta: LNB Draugu telpa, Latvijas Valsts simtgades
informācijas centrs**

laiks: no 2019. gada 14. jūnija līdz 9. jūlijam

izstāde “Latvija Brīvības cīņā. 1918–1921”

laiks: no 2019. gada 15. jūlija līdz 15. augustam un no 21. līdz 31. augustam

izstāde “Baltijas brīvības ceļš”

LNVM VIRTUĀLĀS IZSTĀDES

19. gadsimta zirglietas
LNVM Darbarīku un sadzīves priekšmetu kolekcijā

Virtuālā izstāde

Dziesmu svētku nozīme:
LNVM Dauderu nodaļas
jaida Graudiņa kolekcijā

Virtuālā ekspresizstāde

**“ZAĻUMBALLES LATVIJĀ
20. GS. 20.-30. GADOS”**

2018. gada 11. augustā - simts dienas
pirms Latvijas valsts simtās
dzimšanas dienas - visā Latvijā notiks
Simtgades zaļumballe

NO 19. AUGUSTA TIKS IEROBEŽOTA PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA MUZEJA KRĀJUMĀ

JŪLIJS/AUGUSTS
AKTUALITĀTES

Kā iepriekš vēstīts, Rīgā, Pulka ielā 8, top Latvijas muzeju krātuvju komplekss. Celtniecības darbi rit uz priekšu, un jau rudenī Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājuma daļa un speciālisti sāks pārceļšanos uz jauno krātuvi, ar ko saistītas izmaiņas apmeklētāju pieņemšanā un pakalpojumu izmantošanā esošajās muzeja telpās Lāčplēša ielā 106.

Topošais Latvijas muzeju krātuvju komplekss solās būt unikāls Baltijas mērogā. Tā uzdevums būs nodrošināt Latvijas Nacionālo vēstures muzeju, Latvijas Nacionālo mākslas muzeju, Rakstniecības un mūzikas muzeju un Rīgas Kino muzeju ar piemērotām telpām kultūrvēstures krājumu uzglabāšanai, atbilstoši uzturēšanai, kā arī klientu nodrošināšanai ar publiskām telpām (lasītavām, izstādēm u. c.), kas sniegs iespēju intelektuāli un kulturāli bagātināt sabiedrību. Kompleksa projektētājs ir SIA "Arhitektu birojs Krasts", būvuzņēmējs – pilnsabiedrība "RERE MEISTARI 1".

Lai pienācīgi sagatavotu muzeja krājuma, aprīkojuma un speciālistu pārvietošanu uz jauno mājvietu, saskaņā ar muzeja direktora Arņa Radiņa rīkojumu nr. 1-4/28 tiek ieviests pārtraukums kārtībā, kādā ikviens interesents, iepriekš piesakoties, var iepazīties ar viņu interesējošo tēmu vai priekšmetu, saņemt speciālista konsultāciju un izmantot citus muzeja pakalpojumus Lāčplēša ielā 106. **No šī gada 19. augusta nebūs pieejama Etnogrāfijas nodaļa un Viduslaiku, jauno un jaunāko laiku vēstures nodaļa, kā arī Zinātniskā bibliotēka, savukārt no 7. oktobra – Arheoloģijas departaments un Numismātikas nodaļa.**

Par turpmākajām izmaiņām informēsim muzeja mājaslapā, sociālo tīklu kontos un citur. Muzejs cer uz sapratni un atvainojas par sagādātajām neērtībām – šīs izmaiņas sola atgriešanos pie ierastās kārtības daudz labākos apstākļos. **Tikmēr aicinām daļu no muzeja vairāk nekā 1 000 000 lielā priekšmetu krājuma aplūkot ekspozīcijā un izstāžu zālēs Brīvības bulvārī 32, kā arī LNVM Tautas frontes muzeja nodaļā un Dauderu nodaļā!**

Attēlā: Latvijas muzeju krātuvju komplekss. Projekts. Avots: www.vni.lv.

PA PĒDĀM NEATKARĪBAS KARA KAREIVJIEM: ACULIECINIEKA SKATĪJUMS

Pieminot Latvijas Neatkarības kara varoņus, LNVM turpmākajos mēnešos savos sociālo tīklu kontos piedāvās ielūkoties karavīru un civiliedzīvotāju ikdienā 1919. un 1920. gadā caur Latvijas armijas karavīra un fotogrāfa Andreja Liepiņa (1894–1978) fotoobjektīvu – rubrikā #Liepiņafotohronika.

Andrejs Liepiņš dienesta laikā – sākumā Krievijas armijā I pasaules karā, vēlāk Latvijas armijā Neatkarības karā – uzņēmis desmitiem unikālu fotouzņēmumu uz stikla platēm, kuros iemūžināti karavīri ierakumos, brīvbrīžos un sadzīvē. Fotogrāfiju negatīvi un kopijas nonāca muzejā 2010. gadā, pateicoties Liepiņa mazmazmeitai Jolantai Āboltiņai. Pirmā publikācija, kurā varēja uzzināt par fotogrāfu, bija redzama muzeja Facebook kontā jūnijā; turpmāk ik mēnesī būs skatāma galerija par noteiktu laikposmu.

Attēlā: Zemgales artilērijas pulka 1. divīziona sakarnieks kaprālis Liepiņš pie franču MLE 75 mm lielgabala Karostā Liepājā. 1920. gada pavasaris.

Attēlā: Jaunlaulātie un viesi Andreja Liepiņa un Elizabetes Ašmanes kāzu dienā Lazdonas pagasta "Cepleniekos". 1922. gads.

Septembrī atsāksies muzeja apmeklētāju iecienītais pasākumu cikls “Vēlās otrdienas” izstādē “Latvijas gadsimts”, kurās par dažādām izstādē skartajām tēmām aicināsim runāt, reizēm – iejusties ekskursijas vadītāja lomā – dažādu jomu pārstāvjus. Nosacītais “skats no malas” raisīs jaunas asociācijas, domas, idejas un secinājumus.

Cikls atsāksies 24. septembrī, kad ekskursijā-sarunā pa izstādi vedīs dizaineri Inguna un Holgers Eleri, LMA profesori, dizaina biroja H2E izveidotāji, izstādes “Latvijas gadsimts” dizaina koncepcijas un realizācijas autori. Saruna izstādē būs ne tikai par dizainu un muzejiem, bet arī par Latvijas vēsturi nevēsturnieka acīm, personisko un ģimenes pieredzi Latvijas simts gados. Kā un kāpēc vēstures stāstā iedziļinās dizaineri? Vai vēsture var būt aizraujoša? Kā eksponāta stāstu un kuratora vēstījumu nogādāt līdz skatītājam? Kuri, dizaineruprāt, bijuši interesantākie stāsti “Latvijas gadsimtā”?

Citi “Vēlo otrdienu” datumi, tēmas un pieaicinātie dalībnieki:

1. oktobris. Ekskursija-saruna izstādē ar JRT aktieri Vili Daudziņu par to, kā vēstures likloču atstātos nospiedumus cilvēku dzīvēs iemiesot skatuves tēlos, par paralēlēm starp aktiera iemiesotajiem tēliem un paša pieredzi.

29. oktobris. Diskusija “Varoņstāsts Nr. 1? Bermontiāde vēsturē, uz skatuves un kino”, dalībnieki: Dr. hist. Jānis Šiliņš, LKA profesore, Dr. art. Inga Pērkone-Redoviča, kinorežisors Askolds Saulītis. Tēma: Bermontiādes atainojums mākslās, tā nozīme priekšstatu veidošanā par Latvijas valsts izcīnīšanu un nacionālajiem varoņiem Latvijā.

26. novembris. RTU profesora, Dr. habil. art. Jāņa Krastiņa lekcija “Nerealizētie arhitektūras lielprojekti” par vērienīgiem, ambicioziem projektiem, kas palikuši tikai skici vai rasējumu stadijā: kādi tie bijuši un ko liecina par arhitektūru un attiecīgā laikmeta politiku?

10. decembris. Ekskursija-saruna izstādē ar režisori Kristīni Želvi par filmas “Mērijas ceļojums” veidošanu un to, kā režisores pētītie vēstures stāsti sasaucas ar izstādi “Latvijas gadsimts”, Latvijas muzeju potenciālu līdzdarboties aizraujošu stāstu atklāšanā un izstāstīšanā, kā arī – vai mums vispār ir vajadzīgs vēsturiskais kino?

Attēls: Skats izstādē “Latvijas gadsimts”.
Dizaineres Martas Staņas veidota kumode un krēsls. Tukuma muzejs.

SEMINĀRS SKOLOTĀJIEM AUGUSTĀ: AR DOMĀM PAR AIZVADĪTO GADU, AR SKATU UZ NĀKAMO

Vasarā muzejs sūta ziņu visu Latvijas novadu skolu administrācijām un skolotājiem, kuri iekļāva muzeja apmeklējumu izglītības procesā, organizēja un motivēja skolēnus, – pateicamies par sadarbību aizvadītajā mācību sezonā un vēlām labu atpūtu vasarā! Tomēr veroties rudens virzienā, arī šogad muzejs rīko semināru dažādu priekšmetu skolotājiem, klašu audzinātājiem, “Latvijas skolas somas” koordinātoriem, lai iepazīstinātu ar 2019./2020. mācību gada aktualitātēm.

Attēls: Skats seminārā skolotājiem 2018. gada augustā. Foto: LNVM.

Seminārs “LNVM aktualitātes 2019./20. mācību gadā: no projekta Latvijas senvēsturē līdz Neatkarības kara simtgadei” risināsies 21. augustā Brīvības bulvārī 32, Rīgā, laikā no 10.30 līdz 13.30, **pieteikšanās līdz 14. augustam pa e-pastu info@lnvm.lv vai tālruni 67221357.**

Seminārs iesāksies ar priekšmetu ekspresizstādi, kurā varēs aplūkot LNVM piedāvājumu iniciatīvā “Latvijas skolas soma”. Sekos trīs informatīvi stāstījumi par muzeja jaunumiem, kas varētu interesēt skolu grupas rudenī: par eksperimentālās arheoloģijas piemēru izmantošanu senvēstures apgūvē vēstīs LNVM arheoloģijas departamenta pētnieks, Dr. hist. Artūrs Tomsons, LNVM Numismātikas nodaļas pētnieks Mārtiņš Vāveris būs sagatavojis pētījumu par Lāčplēša dienas atzīmēšanu vēsturē un mūsdienās, gatavojot topošo izstādi “Lāčplēša Kara ordenim – 100”, savukārt par nesen atklāto ekspozīciju LNVM Dauderu nodaļā stāstīs viens no tās koncepcijas

autoriem, LNVM Viduslaiku, jauno un jaunāko laiku vēstures nodaļas pētnieks Imants Cīrulis. Nobeiguma tēma būs LNVM virtuālo projektu izmantošanas iespējas skolās. **Plašāku informāciju par semināru un iespējamās izmaiņas lūdzam skatīt muzeja mājaslapās www.lnvm.lv, www.latvijagadsimts.lv un sociālo tīklu kontos.**

KONFERENCE

BALTIJAS CEĻA TRĪSDESMITGADEI

JŪLIJS/AUGUSTS
KONFERENCE

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs kopā ar Latvijas Republikas Kultūras ministriju, Latvijas Republikas Ārlietu ministriju, 4. maija deklarācijas klubu, Latvijas Nacionālo bibliotēku un Konrāda Adenauera fondu 2019. gada 22. augustā organizē starptautisku konferenci "Baltijas ceļš. Turpinājums. (Baltijas ceļam 30/Staļina-Hitlera paktam 80)".

Attēls: Baltijas ceļa dalībnieki uz Vidzemes šosejas.

Foto: Aldis Jermaks. LNVN krājums.

Konferences mērķis ir atgādināt par Baltijas ceļa nozīmi Baltijas valstu neatkarības atgūšanā un Ribentropa-Molotova pakta seku likvidēšanā. Konferencē piedalīsies lektori no Igaunijas, Lietuvas, Vācijas, Polijas, Čehijas un Zviedrijas, kā arī Latvijas, tiks diskutēts par Baltijas ceļa saistību ar demokrātiskajām revolūcijām Austrumu un Centrāleiropā, tai skaitā Berlīnes mūra noārdīšanu, un ietekmi uz šiem notikumiem.

2019. gadā aprit 30 gadi, kopš 1989. gada 23. augustā notika akcija "Baltijas ceļš", ko veidoja ap divi miljoni rokās sadevušos latviešu, lietuviešu un igauņu. Nozīmīgākās dokumentārās liecības par šo akciju kopš 2009. gada ir iekļautas UNESCO programmas "Pasaules atmiņa" starptautiskajā reģistrā.

KONFERENCES PROGRAMMA

09.15 Reģistrācija, rīta kafija

10.00 Konferences atklāšana

Andris Vilks, Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors

Egils Levits, Latvijas Republikas prezidents

Edgars Rinkēvičs, Latvijas Republikas Ārlietu ministrs

Latvijas Republikas Kultūras ministrs (tiks precizēts)

10.45 **Baltijas ceļš pret Berlīnes mūri**

Dainis Īvāns, Latvijas Tautas frontes pirmais priekšsēdētājs (Latvija)

Lauri Melkso, Tartu Universitātes profesors (Igaunija)

Dr. Rihards Hercingers, laikraksta "WELT/WELT AM SONNTAG" žurnālists (Vācija)

11.30 **Nacionāli demokrātiskās revolūcijas Baltijā, Austrumeiropā un Centrāleiropā. Paneldiskusija**

Trivimi Velliste, bijušais Igaunijas Republikas ārlietu ministrs (Igaunija)

Hildigunde Noiberte, Konrāda Adenauera fonda valdes locekle, bijusī Vācijas Demokrātiskās Republikas opozīcijas kustības locekle (Vācija)

Polijas pārstāvis (tiks precizēts)

Dr. Luboš Švecs, Prāgas Kārļa Universitātes profesors (Čehija)

Aleksandrs Abišala, bijušais Lietuvas premjerministrs (Lietuva) (tiks precizēts)

13.00 Pusdienu pārtraukums

14.00 **Eiropa pēc Baltijas ceļa. 21. gadsimta demokrātijas izaicinājumi un iespējas**

Karls Bilts, bijušais Zviedrijas premjerministrs (Zviedrija)

14.30 **Līdzdalība: tautas demokrātijai vai pūļa demokrātijai. Liberālās demokrātijas nākotne. Paneldiskusija**

Dr. Una Bergmane, Londonas Ekonomikas augstskolas pasniedzēja (Lielbritānija)

Dr. Dace Dzenovska, Oksfordas Universitātes profesore (Lielbritānija)

Sandra Kalniete, politiķe, Eiropas Parlamenta locekle (Latvija)

Pauls Raudseps, žurnālists un publicists (Latvija)

Dāvis Sīmanis, filmu režisors (Latvija)

Papildu informācija: Anna Zeibārte, LNVN Tautas frontes muzeja nodaļas vadītāja, tālr.: 67224502, e-pasts: anna.zeibarte@lnvm.lv.

ZIŅNESIS/WWW.LNVN.LV

LNVM Dauderu nodaļa aicina īstenus grāmatmīļus 9. jūlijā 18.00 piedalīties grāmatu kluba "Totāls vāks" literatūras vakara pasākumā. Vakara tikšanās tēma: "Populārzinātniskā literatūra". Pasākums ir bez maksas, aicināti visi interesenti.

"Totāls vāks" ir Krišjāņa Barona ielas "Jāņa Rozes apgāda" grāmatnīcas grāmatu klubs, kas tiekas katra mēneša otrajā otrdienā, lai apspriestu kādu jaunu, interesantu un aktuālu literatūras tēmu. Katrai tikšanās reizei tiek izraudzīta kopēja tēma; tai atbilstoši kluba dalībnieki izvēlas lasāmvielu, ko apspriež, tiekoties un risinot saviesīgas sarunas.

2019. gada jūlija tikšanās ielānota LNVM Dauderu nodaļā. Par godu muzeja atjaunotajai ekspozīcijai grāmatu kluba biedri šoreiz pievērsīsies reālajai, nevis izdomātajai pasaulei, lasot populārzinātnisko literatūru. Kas ir populārzinātniskā literatūra? Par to tad arī tiks runāts tikšanās reizē, jo interpretāciju ir tikpat daudz, cik lasītāju!

Grāmatu kluba "Totāls vāks"

POPULĀR-
ZINĀTNISKĀS
LITERATŪRAS VAKARS

Latvijas Nacionālā vēstures muzeja DAUDERU nodaļā

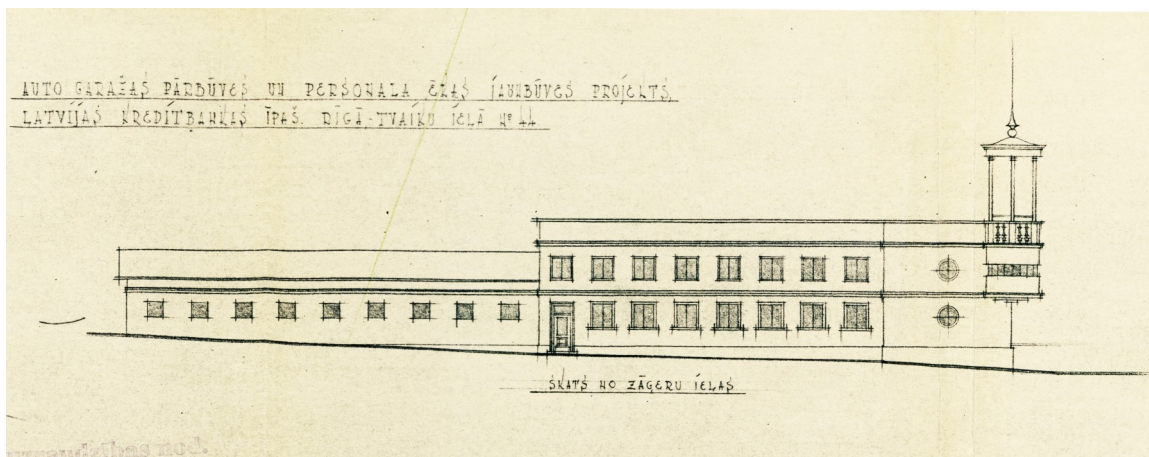
9. jūlijā plkst. 18.00

Attēls: Pasākuma afiša.
Autors: Kristīne Pikenena.

DAUDERU NAMA DAUDZĀS DZĪVES – EKSPOZĪCIJĀ

Kopš maija vidus LNVM Dauderu nodaļā apskatāma atjaunota ekspozīcija, kas stāsta par vairāk nekā 120 gadus senā nama vēsturi uz Latvijas saimniecisko un politisko notikumu fona. Ēkas "biogrāfijas" otrais posms saistās ar Kārļa Ulmaņa kā Valsts un Ministru prezidenta darbības laiku, kad "Dauderos" tika iekārtota viņa rezidence. Kārlis Ulmanis kļuva par Sarkandaugavas greznākā savrupnoma otro saimnieku 1937. gadā – pēc tam, kad Latvijas Kredītbanka nopirka panīkušo fon Bingneriem piederošo akciju sabiedrību "Valdšleshen" (oriģinālrakstībā – "Waldschlöbchen") ar nolūku dibināt jaunu alus darītavu, vēlāko "Aldari". Pirkumā ietilpa arī īpašnieka villa – tagadējais "Dauderu" nams. Ulmanis rezidencē uzturējās regulāri – kā vasarās, tā ziemā, gan viens, gan arī šaurākā un plašākā līdzgaitnieku lokā –, un viņa saimniekošanas laikā "Dauderos" tika ieviesti dažādi jauninājumi.

Attēls: Valsts prezidenta "Dauderu" rezidences sardzes mājas projekts. 1938. gads. Arhitekts Rauls Martinsons. Latvijas Nacionālais arhīvs.

Nama iekštelpas izremontēja un sagādāja jaunus interjera priekšmetus, tostarp Ulmaņa darba kabineta iekārtu. Sarkanoka galdu un krēslu pēc Latvijas Kredītbankas darbinieka Konstantīna Štolla meta izgatavoja Kārlis Birzulis 1939. gadā, vēlāk galdu lietoja padomju okupācijas pirmās valdības vadītājs Augusts Kirhen-

šteins. Galda oriģināls ir saglabājies līdz mūsdienām un aplūkojams ekspozīcijā, savukārt turpat redzamais krēsls izgatavots no jauna 2019. gadā pēc arhīva dokumentos atrastā meta.

"Dauderu" nama 3. stāvā jeb mansardā 1939. gadā sāka iekārtot privātu "Ulmaņa muzeju" – precīzāk, viņa saņemto dāvanu krātuvi. Šim nolūkam telpas izremontēja un arī pasūtīja jaunas iespaidīgas stiklotas vitrīnas-skapijus un pultis jeb guļvitrīnas. Viena no tām, kas, nevienam nezinot, gadiem ilgi atradusies muzejnieku acu priekšā – Latvijas Nacionālā vēstures muzeja darba telpās – pēc nesenas restaurācijas apskatāma "Dauderos".

Valsts prezidenta rezidences apsardzes vajadzībām 1937.–38. gadā Sliežu ielā 19 tika uzcelta sardzes māja, kur kopš 1941. gada joprojām mitinās Sarkandaugavas poliklīnika. Nelielai garāžai, kas pirms tam atradās šajā vietā, pēc arhitekta Raula Martinsona projekta (skat. attēlu) piebūvēja divstāvu ēku, kurā izvietoja darba un dzīvojamās telpas Ulmaņa apsardzes darbiniekiem.

Ar jauno ekspozīciju, "Dauderu" namu un dārzu aicinām iepazīties LNVM Dauderu nodaļā Zāgeru ielā 7 no trešdienas līdz svētdienai, 10.00–17.00. Rudenī atsāksies gida vadītas bezmaksas ekskursijas ekspozīcijā – pirmā notiks 15. septembrī 15.00.

BALTIJAS MUZEOLĢIJAS SKOLAS 2019 NORISES: NODARBĪBAS UN ATKLĀTĀ SESIJA

JŪLIJS/AUGUSTS
HRONIKA

No 16. līdz 22. jūnijam Jūrmalā notika vasaras kursi Latvijas, Igaunijas un Lietuvas muzeju speciālistiem "Baltijas muzeoloģijas skola 2019", kurā Lielbritānijas, Francijas un Nīderlandes vieslektoru vadībā tika rīkots lekciju un praktisko nodarbību cikls par tēmu "Muzejs, apmeklētājs un sabiedrība". Visi foto: Jana Šakare.

Baltijas muzeoloģijas skolā (BMS) tika pārstāvēts arī Latvijas Nacionālais vēstures muzejs: kā kursu dalībnieks pasākumā piedalījās LNVM Viduslaiku, jauno un jaunāko laiku vēstures nodaļas vadītājs Toms Ķikuts, savukārt nodarbību praktiskā daļa – ekspozīcijas analīze, balstoties uz tajā veiktu apmeklētāja pieredzes videoierakstu un interviju, – risinājās muzeju kopizstādē "Latvijas gadsimts". Baltijas muzeju darbinieki Francijas muzeju profesionāļu Daniela Šmita un Mjurielas Meijeres-Čemenskas vadībā pētīja apmeklētāja pieredzes gaitu, emocijas, to ietekmējošos faktorus, zināšanas un pieredzējumu, kas aktivizējas izstādes apmeklējuma laikā. Izstādē pārbaudīto izpēti metodi pirmoreiz pielietoja šāda praktiskā pētījuma formātā, bet rezultāti tika analizēti tālākajā muzeoloģijas skolas seminārā gaitā.

BMS pasākumu ietvaros 21. jūnijā Jūrmalā notika atklātā sesija "Muzejs, apmeklētājs un sabiedrība", kurā bija iespēja piedalīties jebkuram muzeju nozares pārstāvim; LNVM tajā pārstāvēja un secinājumos Ziņnesī dalījās muzejpedagoģe Ilze Miķelsone. Konferences moderatore bija Tukuma muzeja direktore Agrita Ozola.

Klātesošajiem bija iespēja noklausīties Saksijas Valsts Etnogrāfijas muzeja direktores Leontīnes Meijeres van Menšas stāstījumu par aktualitātēm Berlīnes ebreju muzejā, kur top jauna izstāde bērniem par Noasa šķirstu. Šī tēma tika izvēlēta tādēļ, ka tā vairākām reliģijām ir kopīga un saprotama un tādējādi piesaista muzejam lielāku potenciālo auditoriju, īpaši apkaimes kopienu, kuru pārstāvji ir arī izstādes darba grupā. Informējot par jaunākajām tendencēm Saksijas Valsts Etnogrāfiskajā muzejā, lektore dalījās pieredzē par to, kā Austrālijas aborigēni nesēn atguva savām ciltīm piederošās senlietas, kas bija nonākušas Vācijā, Saksijas Valsts Etnogrāfiskajā muzejā. Viņa uzsvēra, ka ir būtiski, lai šie seno cilšu pēcteči apzina tās vērtības, kas glabājas muzejos ārpus viņu dzimtenes. Lektore akcentēja sabiedrības nozīmi gan mūsdienīgā skatījumā uz krājuma komplektāciju, gan dažādu minoritāšu integrāciju, izmantojot muzeju kā vietu dialogam starp dažādām kopienām. Viņa arī atgādināja, ka muzejs pēdējos gados kļuvis par plūstošu muzeju (*liquid museum*), jo arī mūsdienu sabiedrība ir plūstoša – viss ātri mainās –, un tādām ir jābūt arī muzejam: gatavam pielāgoties mainīgajām sabiedrības vajadzībām.

Turpinājumā trīs Baltijas valstu pārstāvji – Marju Reismā no Igaunijas, Vaiva Lankeliene no Lietuvas un Baiba Tjarve no Latvijas – prezentēja pētījumus par muzeju un sabiedrības mijiedarbību, kā arī kultūras patēriņu. Pētījumi uzrādīja līdzīgas tendences, piemēram, aktīvākie muzeju apmeklētāji ir sievietes, cilvēki ar augstāko izglītību un lielākiem ienākumiem, savukārt tie, kuri muzejus neapmeklē, lielākoties ir pensijas vecuma vīrieši ar pamata vai vidējo tehnisko izglītību, kas nedzīvo lielās pilsētās.

Konferences noslēgumā referēja ilggadējais BMS lektors, neatkarīgais muzeologs Pēters van Menšs. Atskatoties uz muzeju vēsturi, viņš atgādināja, ka pirmo muzeju krājums veidojās no kopienas dāvinātiem priekšmetiem. 20. gadsimta sākumā amatierismu nomainīja profesionalizācija – priekšmetus muzejam izvēlējās muzejnieki, nevis kopiena. Savukārt 20. gadsimta 60. gados Eiropas muzejos notika pāreja uz vēl plašāku profesionāļu piesaisti, uzsverot lielo komunikācijas un izglītojošā darba lomu muzejā, kas palīdz izprast muzeja lomu sabiedrības labā. Pēdējos gados Eiropā ir novērojama muzeju politizācijas tendence. Īpaši ir vērojama moderno labējo ietekme, kas liek apšaubīt Darvina evolūcijas teoriju un pieņēmumu, ka zeme ir apaļa, un skaļi propagandē citus viedokļus, kas ir pretēji vispārpieņemtajām Rietumeiropas kultūras vērtībām. Tas ir viens no lielākajiem izaicinājumiem, ar ko saskaras un tuvākajā nākotnē turpinās saskarties mūsdienīgs muzejs.

Visu 2018./2019. mācību gadu muzejā aktīvi darbojās klubs #Jauniešimuzejā. Tagad, gadam noslēdzoties, tā dalībniekiem ir iespēja novērtēt uzzināto un ieguvumus, kā arī padomāt par interešu tālāko saistīšanu ar vēsturi.

Šī gada laikā jauniešiem bija iespēja iepazīties ar LNVM izstādēm, ekspozīciju, kā arī muzeja krājumu. Jaunieši tikās ar muzeja speciālistiem, lai pētītu savas dzimtas vēsturi un noskaidrotu, kā muzejā tiek uzglabātas fotogrāfijas. Kā vispilgtāko pieredzi jaunieši izcēla tikšanos ar Daini Ivānu, kuras laikā viņi viesojās LNVM Tautas frontes muzeja nodaļā.

Pavasārī kluba dalībnieki piedalījās Lielajā talkā, uzkopjot Dauderu nodaļas dārzu un apskatot tobrīd vēl topošo "Dauderu" nama ekspozīciju. Tādēļ kā skaists un simbolisks kluba noslēgums bija atkārtota viesošānās greznajā "Dauderu" namā, ekskursija jaunās ekspozīcijas veidotāju – Olgas Mihelovičas un Margaritas Novikovas – vadībā un pikniks "Dauderu" dārzā.

Jaunieši saka paldies muzeja direktoram Arnim Radiņam un visiem Latvijas Nacionālā vēstures muzeja speciālistiem, kuri piekrita tikties un iepazīstināt ar muzeja neredzamo pusi!

Attēlā: LNVM Dauderu nodaļas vadītāja un kluba #Jauniešimuzejā dalībnieki ekskursijas laikā "Dauderu" namā. Foto: LNVM.

"KREICBURGAS ZIĶERI" IELĪGO VECPILSĒTAS NAMU

20. jūnijā Līgo ieskaņas koncertā LNVM Tautas frontes muzeja nodaļā muzicēja kapela "Kreicburgas ziķeri".

"Kreicburgas ziķeri" sanāca kopā 1986. gadā un vēlāk piedalījās starptautiskajā folkloras festivālā "BALTICA-88". Kapelas sastāvs: vadītājs Aivars Pugačs (akordeons, vokāls), Gunārs Nažinskis (vijole), Harijs Zdanovskis (sitamie instrumenti, trompete, vokāls), Aigars Godiņš (ģitāra, vokāls). Kapelas repertuārā ietilpst latviešu tautas dziesmu apdares, latvju danču mūzika, ziņģes, Aigara Godiņa oriģināldziesmas, citu tautu dziesmas un apdares.

Muzikālais kolektīvs bieži piedalās koncertos un festivālos ne tikai Latvijā, bet arī Igaunijā, Lietuvā, Dānijā, Lielbritānijā, Francijā, Zviedrijā, Norvēģijā, Spānijā, Īrijā.

"Tik nepierast pie svešām drēbēm,
Tik nepierast pie svešas balss,
Bet dzīvot, dzīvot, dzīvot, dzīvot
Kaut pagrabā, kur asniem salst."

Tā 1984. gadā, kad līdz Atmodai vēl bija noteikts ceļagabals ejams, rakstīja dzejnieks, tolaik par dumpinieku uzskatītais Guntars Godiņš, un šo dzejoli savai kompozīcijai izmantoja viņa dvīņubrālis Aigars Godiņš.

Attēlos: Ieskats sarīkojumā. Foto: Anna Zeibārte.

SKOLOTĀJI VĒRTĒ SADARBĪBU AR MUZEJU “LATVIJAS SKOLAS SOMAS” IETVAROS

Par iniciatīvas “Latvijas skolas soma” rezultātiem 2018./2019. mācību gadā varējāt lasīt Ziņneša jūnija numurā (skat. grafisku kopsavilkumu lappuses lejasdaļā), bet kā skolotāji, koordinatori un citi procesā iesaistītie vērtē sadarbību ar LNVM Muzejpedagoģijas un izstāžu departamentu?

Lai to noskaidrotu, maija beigās pedagogi tika aicināti elektroniski aizpildīt anketu ar vairākiem jautājumiem. Anonīmajā aptaujā piedalījās 58 respondenti.

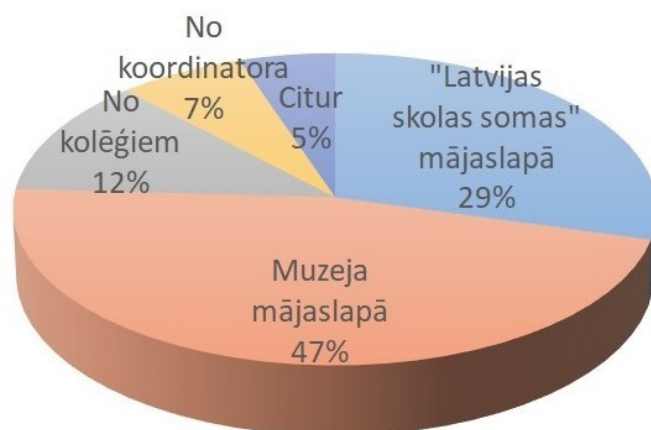
Uz pirmo jautājumu – kā uzzinājāt par muzeja piedāvājumu? – skolotāji atbildēja, ka visaktīvāk bija izmantojuši muzeja mājaslapu, daļa no viņiem bija raduši informāciju arī “Latvijas skolas somas” mājaslapā. Nelielam skaitam respondentu informācijas avots bija kolēģi un projekta koordinatori.

Skalā no 1 līdz 5 (5 – augstākais vērtējums) skolotājiem bija jāizvērtē vairāki sadarbības aspekti. Saziņa ar muzeju tika novērtēta ar atzīmi 4,81, savukārt muzeja sniegto pakalpojumu kvalitāte – ar 4,62. Tehniskā personāla darbam tika vērtējums 4,81, bet rēķina sagatavošanas un saņemšanas procesam – 4,74.

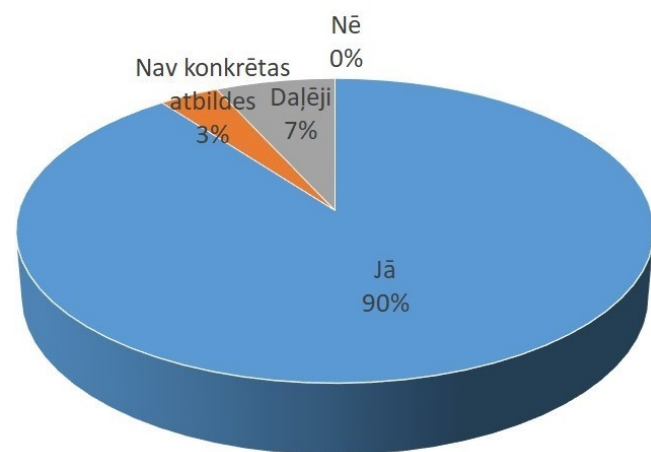
Skolēnu muzejā gūtā pieredze (iegūtās zināšanas, līdzpārdzīvojumus u. c.) tika novērtēta ar atzīmi 4,38. 90 % respondentu secināja, ka pirms muzeja apmeklējuma izvirzītais mērķis tika sasniegts, 7 % skolotāju tas šķita sasniegts daļēji.

Atbildes uz jautājumu par to, kādu skolotāji redz sadarbību ar muzeju, liecināja, ka lielākoties tā vērtējama kā veiksmīga, un tikai 5 % norādīja uz problēmām, kas saistījās ar rēķiniem. 98 % respondentu ieteiktu muzeju apmeklēt arī citiem kolēģiem.

Daudz atziņu varēja lasīt komentāru un ieteikumu sadaļā. Lielākā daļa skolotāju minēja, ka sadarbība ar muzeju bijusi pozitīva un viņi vēlētos to turpināt arī nākamajā mācību gadā. Savukārt ieteikumu vidū dominēja: izveidot jaunas programmas, izsūtīt informāciju ar muzeja jaunumiem e-pastā, ieviest vairāk interaktīvu elementu un mazināt lekcijas veida stāstījuma apjomu, vairāk laika veltīt muzeja apskatei, iekļaut rēķinus e-rīga.lv sistēmā u. c.

Grafiks: Kā jūs uzzinājāt par muzeja piedāvājumu iniciatīvas “Latvijas skolas soma” ietvaros?

Grafiks: Vai pirms muzeja apmeklējuma izvirzītais mērķis nodarbības/ekskursijas laikā tika sasniegts?

Iniciatīva «Latvijas skolas soma»

Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā, Brīvības bulvārī 32

2018./2019. mācību gadā

336 muzejpedagoģiskās programmas

Populārākās programmas:

- «Gatavošanās eksāmenam» (63 grupas)
- «Mana Latvija» (58 grupas)
- «Senā skola» (56 grupas)
- «Viduslaiku bruņinieki» (29 grupas)
- «Kā dzīvoja senie ļaudis» (27 grupas)

200 ekskursijas

Populārākās ekskursijas:

- izstādē «Latvijas gadsimts» (160 grupas)
- Latvijas vēstures ekspozīcijā
- «Latvijas senvēsture» (11 grupas)
- «Livonija» (10 grupas)

70%

skolēnu grupās muzeju apmeklējuši pateicoties iniciatīvas «Latvijas skolas soma» finansējumam

4,7 no 5

vidējā atzīme, ar kādu skolotāji novērtēja muzeja pakalpojumus

144 Latvijas skolas

Aktīvākās skolas:

- Rīgas Valsts vācu ģimnāzija (41 grupa)
- Rīgas 96. vidusskola/
- Rīgas 72. vidusskola (23 grupas)
- Rīgas 10. vidusskola (22 grupas)

Aktīvākās pilsētas:

- Rīga (67 skolas)
- Jelgava (7 skolas)
- Daugavpils (4 skolas)

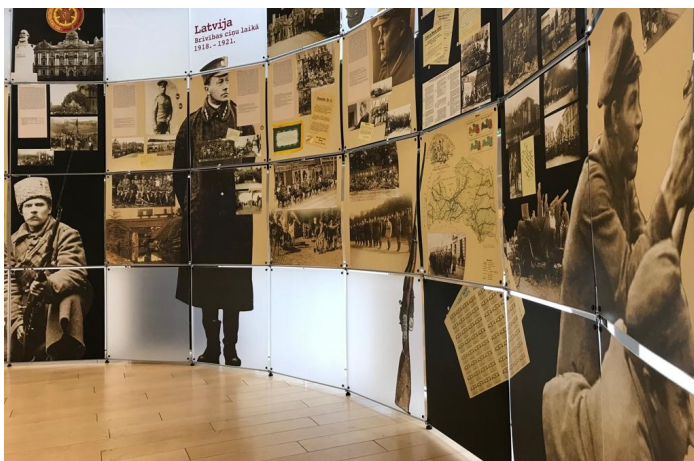

Attēlā: **Aprīlis, maijs un jūnijs** LNVM Muzejpedagoģijas departamentā tradicionāli ritēja tuvojošos eksāmenu zīmē – kā allaž, bija vērojams nodarbību un ekskursiju skaita pieaugums, salīdzinot ar gada sākumu. Īpaši pieprasītas šajos mēnešos bija muzejpedagoģiskās programmas: kopā 122. Pieprasītākā no tām bija "Gatavošanās eksāmenam" – to noklausījās 1118 skolēni no 60 grupām (trešdaļa no visu grupu skaita, kas apmeklēja gida vadītas nodarbības un ekskursijas muzejā šajā laikā). Foto: LNVM.

Attēlā: **1. jūnijā** Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā notika neparasta mācību stunda. Salacgrīvas vidusskolas 9. klases skolniece Saule Ķūrena, atsaucoties Imanta Ziedoņa muzeja rīkotajam konkursam "Ideju pavasaris", aicināja iepazīt izstādi "Latvijas gadsimts", piedaloties izziņas spēlē. Atzinīgi vērtējama jaunietes uzcītība, pašai izpētot Latvijas simt gadu nozīmīgākos vēstures notikumus un procesus, kā arī izdoma, veidojot sarežģītu un interesantu spēli. Foto: LNVM.

Attēlā: "Prāta kutināšana" – šāds nosaukums tika dots aģentūras "LEAD. Korporatīvā komunikācija" klientu un partneru pasākumam, kas muzejā risinājās **13. jūnijā** un kura tēma bija "Komunikācija: tēmu un notikumu konteksts". Tajā ar priekšlasījumu uzstājās LNVM Viduslaiku, jauno un jaunāko laiku vēstures nodaļas vadītājs, viens no izstādes "Latvijas gadsimts" līdzautoriem Dr. hist. Toms Ķikuts – viņš dalījās pārdomās par vēstures komunikācijas izaicinājumiem un izstādi "Latvijas gadsimts". Foto: LEAD.

Attēlā: Muzeja ceļojošās izstādes, kuru kopā ir 15, turpina izglītot un informēt dažādu izglītības un kultūras iestāžu apmeklētājus. **14. jūnijā** Latvijas Valsts simtgades informācijas centrā, kas mīt Latvijas Nacionālās bibliotēkas Draugu telpā, tika uzstādīta izstāde "Latvija Brīvības cīņu laikā. 1918–1921". Tā būs aplūkojama līdz 9. jūlijam, vēlāk to nomainīs cita LNVM mobilā izstāde – "Baltijas brīvības ceļš". Foto: LNVM.

Attēlā: **15. jūnijā** LNVM Dauderu nodaļā notika tikšanās ar atjaunotās ekspozīcijas autoriem un padziļināta ekskursija gidu vadībā. LNVM Viduslaiku, jauno un jaunāko laiku vēstures nodaļas pētnieks Imants Cīrulis stāstīja par "Dauderu" saimniekiem Ādolfu fon Bingneru un Kārli Ulmani, bet LNVM Dauderu nodaļas krājuma glabātāja Margarita Novikova – par "Dauderiem" uz industriālās Sarkandaugavas fona. Foto: Olga Miheloviča.

LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS

ir trešais vecākais muzejs Latvijā un vienīgais Latvijas vēstures muzejs pasaulē. Kopš dibināšanas 1869. gadā LNVM ir kļuvis par lielāko latviešu tautas muzejisko vērtību krātuvi – tā kolekcijās ir vairāk nekā miljons priekšmetu: arheoloģiskajos izrakumos iegūtas senlietas, rotu un monētu depozi, tautastērpi, tradicionālie darbarīki, tautas lietišķās mākslas darinājumi, sadzīves priekšmeti, fotogrāfijas, dokumenti, kartes, gravīras, gleznas u. c. Latvijas vēstures liecības.

Muzeja misija ir Latvijas valsts un tautas interesēs vākt, saglabāt, pētīt un popularizēt visu laiku Latvijas un pasaules garīgās un materiālās kultūras liecības ar arheoloģijas, etnogrāfijas, numismātikas, vēstures vai mākslas vēstures nozīmi. LNVM organizē izstāžu darbību Latvijā, veido ceļojošās izstādes, sadarbojas ar Latvijas skolām, iestādēm, izdod rakstu krājumus un citas publikācijas.

Pēc Rīgas pils renovācijas uzsākšanas un postošā ugunsgrēka 2013. gada jūnijā LNVM pamatekspozīcija un izstādes atrodas pagaidu telpās – namā Brīvības bulvārī 32 (kopš 2014. gada 15. maija), savukārt muzeja krājums ir izvietots telpās Lāčplēša ielā 106, kur strādā administrācija un muzeja speciālisti. Pēc Rīgas pils renovācijas muzejs plāno atgriezties vēsturiskajā mājvietā Rīgas pilī, savukārt krājumu pārcelt uz jaunajām muzeju krājuma telpām Pulka ielā.

Latvijas Nacionālā vēstures muzeja nodaļas ir Tautas frontes muzeja nodaļa un Dauderu nodaļa.

www.lnvm.lv

www.latvijasgadsimts.lv

[facebook.com/LNVMuzejs](https://www.facebook.com/LNVMuzejs)

twitter.com/LNVMuzejs

<https://www.instagram.com/LNVMuzejs>

TAUTAS FRONTES MUZEJA NODAĻA

ir viena no Latvijas jaunāko laiku vēstures liecību krātuvēm, kur atrodams unikālu priekšmetu un dokumentu kopums. Muzejs vēstī par Latvijas tautas neatkarības centieniem 20. gadsimta nogalē, kas tautas atmiņā iemūžināta kā Trešā atmoda, tas glabā vēsturiskās liecības par lielāko Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanas perioda tautas kustību – Latvijas Tautas fronti, atainojot Atmodas laika vēsturiskos procesus, notikumus un dalībniekus.

[twitter.com – frontes_muzejs_LNVM](https://twitter.com/frontes_muzejs_LNVM)

[facebook.com – LNVM Tautas frontes muzejs](https://www.facebook.com/LNVM.Tautas.frontes.muzejs)

DAUDERU NODAĻA

izvietota vēsturiskā ēkā Sarkandaugavā – bijušā “Waldschlösschen” īpašnieka Ādolda fon Bingnera ģimenes villā. No 1937. līdz 1940. gadam tā kalpoja par Valsts un Ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa vasaras rezidenci. Pateicoties trimdas mecenāta un kolekcionāra Gaida Graudiņa ieinteresētībai, 1990. gadā tika izveidots Latvijas Kultūras muzejs “Dauderi”. 2010. gadā muzejs kļuva par LNVM nodaļu. Dauderu nodaļa ne vien piedāvā izstādes un nodarbības, bet arī izīrē telpas un brīvdabas teritoriju dažāda rakstura pasākumiem.

[facebook.com/dauderi.lnvm](https://www.facebook.com/dauderi.lnvm)

twitter.com/Dauderi_LNVM

